

MHCO100003142024 	दाखल ता.	:	०६/०९/२०२४
	नोंदणी ता.	:	१०/०९/२०२४
	निकाल ता.	:	२७/०७/२०२६
	कालावधी : ०१व. १०म. ०९दि.		

**सांगली येथील मे. न्यायाधीश, सहकार न्यायालय क्र. २ यांचे न्यायालयात
(पिठासीन अधिकारी श्रीमती ए. जे. पाटील)**

सहकारी वाद क्र. : २५६/२०२४

१. सांगली जिल्हा प्राथमिक शिक्षक सहकारी बँक लि.,
सांगली. शाखा : जत
मुख्य कार्यालय हुतात्मा आण्णासाहेब पत्रावळे
मार्ग, सांगली तर्फे कनिष्ठ अधिकारी
श्री. अजित पांडुरंग शिंदे
व. व. ३९, धंदा: नोकरी
रा. सांगली, ता. मिरज, जि. सांगली

वादी

विरुध्द

१. श्री. अशोक निंगाप्पा मिरेखोर
व. व. ५०, धंदा: नोकरी
रा. मु. पो. जि. प. शाळा - माळकवठे,
ता. द. सोलापूर, जि. सोलापूर
२. श्री. धानाप्पा फकीरप्पा कोळी
व. व. ५१, धंदा: नोकरी
रा. मु. पो. जि. प. शाळा - येळेगाव,
ता. द. सोलापूर, जि. सोलापूर
३. श्री. ब्रम्हदेव ज्ञानदेव राऊत
व. व. ५१, धंदा: नोकरी
रा. मु. पो. जि. प. शाळा - कुडल,
ता. द. सोलापूर, जि. सोलापूर

प्रतिवादी

दावा : रक्कम रु. १२,८०,०९४/- व्याजासह वसुलीसाठी

वादीतर्फे वकील	:	अॅड. व्ही. जी. शेते
प्रतिवादी क्र. २ तर्फे	:	अॅड. ए. एन. शेख
प्रतिवादी क्र. १ व ३	:	एकतर्फी

निकालपत्र

(घोषित दिनांक : २७/०७/२०२६)

वादी सहकारी बँकेने प्रस्तुतचा दावा रक्कम रु. १२,८०,०९४/- व्याजासह वसुल होऊन मिळणेकरीता दाखल केलेला आहे.

वादी सहकारी बँकेचा दावा थोडक्यात खालीलप्रमाणे असा आहे:-

१. वादी ही महाराष्ट्र सहकारी कायद्यानुसार नोंदणीकृत झालेली सहकारी बँक असून तिचा मुख्य उद्देश ठेवी स्विकारणे व आपल्या सभासदांना कर्जाची उपलब्धता करून देणे असा आहे. ती तिच्या पोटनियमांस अनुसरून काम करते. वादी बँकेचे सभासद प्रामुख्याने सांगली, रत्नागिरी, सातारा व सोलापूर जिल्ह्यातील प्राथमिक शिक्षक आहेत. वादी बँकेच्या अनेक शाखा असून त्यापैकी एक शाखा जत येथे आहे. प्रतिवादी क्र. १ ते ३ हे वादीचे सभासद आहेत. तसेच प्रतिवादी क्र. १ हे कर्जदार असून प्रतिवादी क्र. २ व ३ हे त्याच्या कर्जास जामिनदार आहेत.

२. पुढे वादीचे कथन असे आहे की, प्रतिवादी क्र. १ यांनी त्यांच्याकडे अर्ज करून जामिनकी नं. २ (ई. एम. आय.) कर्जाची मागणी केली व सदर कर्जास प्रतिवादी क्र. २ व ३ यांनी जामिन राहण्याचे कबुल केले. सदर अर्जाचा विचार करून रु. रु. १६,००,०००/- चे कर्ज प्रतिवादी क्र. १ ला मंजूर करून दि. १३/११/२०२० रोजी अदा करण्यात आले. कर्जाच्या अनुरोधाने प्रतिवादी क्र. १

ते ३ यांनी आवश्यक ती सर्व कागदपत्रे जसे की, कर्ज मागणी अर्ज, करारपत्र, कर्ज रोखा, प्रतिज्ञापत्र, वचनचिठ्ठी इ. रितसरपणे करून दिली.

३. प्रतिवादींनी कराराप्रमाणे कर्जाऊ घेतलेल्या रकमेची कर्ज परतफेड करण्यात कसूर केलेस वादी बँकेस प्रतिवादी क्र. १ ते ३ यांचेकडून वैयक्तिक अथवा संयुक्तिकरित्या कर्ज रक्कम, त्यावरील व्याज व दंड व्याज इ. येणे रक्कम वसूल करण्याचा अधिकार आहे. प्रतिवादींनी कर्जाची परतफेड वेळेत केली नसल्याने त्यांचे कर्जखाते थकित गेले. वादी यांनी थकबाकीची वेळोवेळी मागणी करूनही प्रतिवादी यांनी कर्ज रक्कम परतफेड केली नाही. सबब, वादींनी त्यांचे वकीलांमार्फत दावापुर्व नोटीस पाठविली. परंतु नोटीस मिळूनही प्रतिवादींनी कर्ज परतफेड केली नसल्याने वादींना प्रस्तुत दावा व्याजासह कर्ज वसूल होऊन मिळणेसाठी दाखल करणे भाग पडले.

४. प्रतिवादी क्र. १ ते ३ यांना दाव्याचे समन्स काढण्यात आले. सदर समन्सची बजावणी होऊनही प्रतिवादी क्र. १ व ३ दावाकामी हजर न झाल्याने त्यांचेविरुद्ध एकतर्फी हुकूम दि. २१/१२/२०२४ रोजी पारित करण्यात आला. प्रतिवादी क्र. २ दावाकामी हजर होऊन त्यांची कैफियत नि. ११ वर दाखल केली आहे.

५. प्रतिवादी क्र. २ ने दाव्यातील सर्व कथने नाकबूल केली असून ती चुकीची असल्याबाबत कथन केले. प्रतिवादीने स्पष्टपणे वादीला कर्ज कागदपत्रे करून दिल्याबाबतचे कथन संपूर्णपणे नाकारले आहे. वादीचे कनिष्ठ अधिकारी यांना कोणतीही कायदेशीर परवानगी नसताना दावा दाखल केला आहे. प्रतिवादी हे वादीचे कोणतेही देणे लागत नसून कराराप्रमाणे व रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाच्या नियमांनुसार २ टक्के ज्यादा दंडव्याज आकारण्यास पात्र नाहीत. वादीने मागणी रकमेचा दिलेला

तपशिल अयोग्य व चुकीचा असुन ती रक्कम भरण्याची जबाबदारी प्रतिवादीची नाही. तसेच वादी यांनी थकित कर्ज रक्कमेबाबत कोणताही पुरावा शाबित केलेला नाही. सबब, प्रतिवादी कर्जाचे थकबाकीदार नाहीत. त्यामुळे वादीला दंडव्याज वसूल करता येणार नाही. वादीने मनमानी व अव्वाच्या सव्वा व्याजदर आकारणी केली असुन ती विनाआधार असल्याने दाखल खातेउतारा योग्य व बरोबर नाही. सबब, प्रतिवादी हे कोणतीही रक्कम वादीस देऊ लागत नाहीत. वादीने दाव्यासोबत बरीच खोटी, बनावट व बोगस कागदपत्रे दाखल केली आहेत. सदर प्रतिवादीला त्याबाबत माहिती न देता त्यावर आधारून सदर दावा दाखल केल्याने दावा रक्कम देणेस प्रतिवादी जबाबदार नाही.

६. वादी बँकेने कर्ज मंजुरीचे वेळी त्यांच्याकडून ब-याच सहा छापील व को-या कागदपत्रांवर त्या कागदपत्रांबाबत कोणतीही माहिती न देता करून घेतलेल्या आहेत. वादीने दाव्यासोबत दाखल केलेली कागदपत्रे प्रतिवादींच्या को-या अर्जावर सहा घेऊन तयार केली असल्याने ती खोटी व लबाडीची असुन ती प्रतिवादीवर बंधनकारक नाहीत. प्रतिवादी दाव्याच्या खर्चाची रक्कम वादीस देऊ लागत नाहीत. वादीस रिझर्व बँक ऑफ इंडिया यांच्या सुचनेनुसार ८ टक्के व्याजदर आकारणीचा अधिकार आहे. वादीने दीर्घ मुदतीसाठी कर्ज दिले परंतु कराराच्या अटी शर्तीचा भंग करून घाईगडबडीने सदर दावा दाखल केला आहे. वादी बँकेने प्रतिवादीने जमा केलेल्या रक्कमा खातेउता-यात दाखविलेल्या नाहीत व चुकीचा हिशोब केलेला आहे.

७. वरील कथनांस बाधा न येता प्रतिवादीचे वैकल्पिक कथन की, प्रतिवादी यांनी कर्ज फेडीबाबत इच्छा दाखविली होती परंतु त्यांना खाजगी आर्थिक प्रश्नांमुळे तसेच धंद्यातील नुकसानीमुळे कर्ज रक्कम फेड करता आली नाही. प्रतिवादीचे कुटुंबीय संपूर्णपणे त्याच्या उत्पन्नावर अवलंबून होते व आहेत. प्रतिवादीने

नियमितपणे मुद्दल रक्कम वादीकडे जमा केली आहे. सदरची रक्कम वजा करणेस त्याने विनंती केली असता वादीने त्याकडे दुर्लक्ष केले व नंतर घाई-गडबडीने दावा दाखल केला. सबब, त्या रक्कमेचा सेट ऑफ प्रतिवादीला मिळावा. सबब, प्रतिवादी यांनी विनंती केली आहे की, दावा खर्चासह नामंजुर करण्यात यावा किंवा त्यांची सेट ऑफची विनंती मंजुर करण्यात यावी. तसेच वादींनी प्रतिवादीला दाव्याचा खर्च र. रु. ५,०००/- व नुकसान भरपाईची र. रु. १०,०००/- मंजुर करण्यात यावी अशी त्यांनी विनंती केली आहे.

८. दावा व प्रतिवादींची कैफियत यांचे अवलोकन करून या न्यायालयाने नि. १३ वर खालीलप्रमाणे मुद्दे काढले आहेत व त्याबाबतचे निष्कर्ष कारणमिमांसेसह पुढीलप्रमाणे आहेत.

अ.क्र.	मुद्दा	निष्कर्ष
१.	प्रतिवादी क्र. २ यांनी कर्ज कागदपत्रे करून दिली होती काय?	होकारार्थी
२.	वादी प्रतिवादींकडून मागणीप्रमाणे दावा रक्कम व व्याज वसूल होऊन मिळण्यास पात्र आहेत काय?	अंशतः होकारार्थी
३.	वादीने प्रतिवादींच्या सहा छापील व को-या अर्जावरती घेतल्या आहेत काय?	नकारार्थी
४.	प्रतिवादी क्र. २ मागणीप्रमाणे सेट ऑफ मिळणेस पात्र आहेत काय?	नकारार्थी
५.	प्रतिवादी क्र. २ हे वादींकडून भरपाई खर्च मिळणेस पात्र आहेत काय?	नकारार्थी
६.	काय आदेश व हुक्मनामा ?	अंतिम हुक्मानुसार

कारणमिमांसा

९. वादींनी त्यांच्या दाव्याच्या पृष्ठयर्थ नि. १४ वर त्यांचे अधिकृत इसम अजित पांडुरंग शिंदे यांची साक्ष नोंदविली आहे. शपथेवर दिलेल्या जबानीसोबत

वादी यांनी खालील कागदपत्रे शाबित केली आहेत:-

- नि. १५ – संचालक मंडळ मिटींग दि. ३०/१२/२०२३ मधील ठराव क्र. ३(६) ची खरी नकल
- नि. १६ – कर्जमागणी अर्ज
- नि. १७ – कर्ज रोखा व वचनचिठ्ठी
- नि. १८ – संमतीपत्र
- नि. १९ – हमीपत्र
- नि. २० – कर्ज खाते प्रमाणपत्र
- नि. २१ – कर्ज खातेउतारा
- नि. २२ – दावापुर्व नोटीस इ.

प्रतिवादींनी वादीचा उलट तपास घेतला नाही व स्वतःचा लेखी पुरावा किंवा अन्य साक्षीदार न्यायालयासमोर तपासला नाही.

मुद्दा क्र. १ ते ३ बाबत

१०. वरील मुद्दे शाबितीची जबाबदारी वादी यांची आहे व ते मुद्दे एकमेकांशी निगडीत असल्याने कारणमिमांसेसाठी एकत्रित घेतले आहेत. वादी यांनी त्यांचा साक्षीदार नि. १४ वरती तपासला असून त्या साक्षीदाराने नि. १६ कर्ज मागणी अर्ज, नि. १७ कर्जरोखा व वचनचिठ्ठी, नि. १८ संमतीपत्र, नि. १९ डिक्लेरेशन व हमीपत्र हा कागदोपत्री पुरावा त्याच्यासमोर झाल्याबाबतचे प्रतिज्ञापत्र दाखल केले आहे. सदरचा तोंडी अथवा लेखी पुरावा प्रतिवादी यांनी संधी देऊनही आव्हानित केला नाही तसेच खोडूनही काढलेला नाही. प्राप्त परिस्थितीत वादीचा तोंडी व लेखी पुरावा संशयास्पद असल्याबाबत अथवा खोटा चुकीचा असल्याबाबत निष्कर्ष काढण्याबाबत कोणतीही गोष्ट अनुकूल नाही. प्रतिवादीने स्वतःच्या वागणुकीवरून वादीची कागदपत्रे अप्रामाणिक असल्याबाबत दाखवून दिलेले नाही त्या उलट त्याने एकप्रकारे वादींना व त्यांच्या पुराव्याला पाठबळ व पुष्टी दिलेली आहे. नि. १६ कर्ज मागणी अर्ज, प्रतिवादी क्र. १ ते ३ यांनी वादीकडे कर्ज मागणी केल्याचे सुस्पष्टपणे

निर्देशन करतो. कर्ज मागणी अर्जावरील सह्या प्रतिवादींच्याच असल्याबाबत वादी साक्षीदाराचे कथन बरोबर असल्याचे स्पष्ट होते. तसेच नि. १६ ते १९ या कागदपत्रांवरून वादी यांनी प्रतिवादीला र. रु. १६,००,०००/- चे कर्ज मंजूर करून ते वितरीत केल्याचे दिसून येते व त्याकरीता सर्व प्रतिवादींनी कर्ज रोखा वचनचिठ्ठी इ. कागदपत्रे स्वतःच्या सहीने करून दिल्याचे आढळून येते व कर्जफेडीची जबाबदारी एकत्रित व संयुक्तिकरित्या स्विकारल्याचे सिध्द होते.

११. वादी हे कर्ज कागदपत्रे व खातेउतारा नि. २१ वर अवलंबून आहेत. वचनचिठ्ठी नि. १७ नुसार उभय पक्षकारात व्याजदर ११.५ टक्के इतका ठरल्याचे दिसून येते. नि. २७ मधील कोणत्याही नोंदी प्रतिवादीने आव्हानित केलेल्या नाहीत व सदर नोंदींमध्ये वादीने ११.५ टक्के व्याजदर तदंतर ११ टक्के व्याजदर व ९.७५ टक्के व्याजदर या नुसार नोंदी केल्याचे आढळते. सबब, वादी यांनी व्याजदराबाबत कराराचे उल्लंघन केल्याचे दिसून येत नाही. परंतु, व्याज आकारणी चक्रवाढ व्याजदराने केल्याचे दिसून येते. सबब, त्यांच्या मागणीनुसार दंडव्याजाबाबतची मागणी प्रचलित कायदानुसार मान्य करता येणार नाही. परंतु वादीने थकबाकी र. रु. १२,७७,५९४/- ही नि. २१ प्रमाणे शाबित केल्यामुळे सदर रक्कम ११.५ टक्के व्याजदराप्रमाणे प्रतिवादी क्र. १ ते ३ यांजकडून दि. ०१/०५/२०२४ पासून पुर्ण रक्कम फिटेपर्यंत वैयक्तिक व संयुक्तिकरित्या वसूल करता येईल. वादींनी मागणी केलेली इतर खर्चाची रक्कम योग्य व सबळ पुराव्याअभावी नामंजूर करण्यात येत आहे. सबब, मुद्दा क्र. १ होकारार्थी, मुद्दा क्र. २ अंशतः होकारार्थी व मुद्दा क्र. ३ नकारार्थी निष्कर्षित करण्यात आला आहे.

मुद्दा क्र. ४ व ५ बाबत

१२. हे मुद्दे शाबितीची जबाबदारी प्रतिवादीची असून ते एकमेकांशी निगडीत

असल्याने एकत्रित घेण्यात आले आहेत. सदर मुद्दे योग्य पुराव्यानिशी सिध्द करण्यासाठी प्रतिवादी यांनी कोणतेही प्रयत्न केलेले नाहीत. वर उल्लेख केल्याप्रमाणे प्रतिवादी यांनी वादी साक्षीदाराची उलटतपासणी घेतली नाही. तसेच स्वतः साक्षीदाराच्या पिंज-यात येऊन साक्ष नोंदविलेली नाही. त्याचप्रमाणे कोणताही साक्षीदार त्यांचे वतीने तपासलेला नाही. अशा परिस्थितीत प्रतिवादीचा बचाव योग्य व खरा असल्याबाबत अनुमान काढण्याकरीता कोणतीही बाब अभिलेखावर दिसून येत नाही. प्रतिवादीच्या सहा को-या अर्जावर करून घेतल्या गेल्या असा दर्शविणारा कोणताही पुरावा अभिलेखावर उपलब्ध नाही. सबब, प्रतिवादी हा त्याच्या कैफियतीमधील बचाव सिध्द करण्यास अयशस्वी झाला आहे. त्यामुळे प्रतिवादीला मागणीप्रमाणे नुकसान भरपाईची रक्कम मागणी करण्याचा कोणताही अधिकार प्राप्त होत नाही. तसेच प्रतिवादीच्या सेट ऑफ विनंतीचा विचार करता त्याने भरलेल्या कोणत्या रक्कमा वादीने मुद्दलात जमा केल्या नाहीत याचे स्पष्टीकरण तसेच पुरावे दिले नाहीत. वादींनी त्यांचा खातेउतारा शाबित केल्यामुळे त्यातील नोंदी चुकीच्या असलेबाबत ग्राह्य धरणेसाठी कोणताही आधार नाही. अशा परिस्थितीत वादीची सेट ऑफ बाबतची विनंती मान्य करता येणार नाही. सबब, मुद्दा क्र. ४ व ५ नकारार्थी निष्कर्षीत करण्यात आले आहेत.

येणेप्रमाणे, मी खालीलप्रमाणे आदेश पारित करित आहे :-

आदेश

१. वादीचा दावा खर्चासह अंशत मंजूर करण्यात येत आहे.
२. प्रतिवादी क्र. १ ते ३ यांनी वादी बँकेस रक्कम रु. १२,७७,५९४/- वैयक्तिक व संयुक्तिकरित्या देणेचे आहेत. तसेच सदर रकमेवर प्रतिवर्षी ११.५ टक्के दरानुसार दि. ०१/०५/२०२४ पासून ते संपूर्ण रक्कम फिटेपर्यंत देणेचे आहे.
३. प्रतिवादी क्र. १ ते ३ यांनी दाव्याचा खर्च वादीस देणेचा आहे व स्वतःचा स्वतः सोसणेचा आहे.

४. येणेप्रमाणे हुकूमनामा करण्यात यावा.

(निकालपत्र खुल्या न्यायालयात जाहीर)

स्थळ: सांगली.

दिनांक : २७/०७/२०२६

(श्रीमती ए. जे. पाटील)

न्यायाधीश,

सहकार न्यायालय क्र. २, सांगली
